

BASISSCHOLEN VAN DE ZUSTERS VAN BERLAAR CHRISTELIJK OPVOEDINGSPROJECT

Directies en personeelsleden in onze verschillende basisscholen zijn anno 2002 erfgenamen van de ruim 155 jaren doorleefde traditie van de *Zusters van het Heilig Hart van Maria van Berlaar*.

Vandaag willen wij, in respect voor de stichters, onderwijs verschaffen aan jongeren van nu. We stellen ons de vraag: wat is voor de komende tijd het opvoedingsideaal voor christelijk basisonderwijs in onze scholen?

Vanuit onze christelijke inspiratie en gevoed door het charisma van de stichtende congregatie beogen wij:

- ◆ De bevordering van het unieke van elke leerling, met zijn/haar mogelijkheden én beperktheden.
- ◆ Kwaliteitsvol onderwijs, met geëngageerde en deskundige leerkrachten, in een aangepaste en veilige infrastructuur.
- ◆ Collegialiteit met de vele participanten, als daar zijn: directies, leerkrachten onderling, leerkrachten en ouders, de lokale gemeenschap, de participatieraad, het lokaal onderhandelingscomité (LOC), het Centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), de inrichtende macht (schoolbestuur).

Bij het begin van dit derde millennium stoten wij op de grote uitdaging om ons leven als christen te leven én door te geven. Niet meer in grote groepen die zonder meer maatschappelijk aanvaard zijn, maar wel in de tegenstroom.

De verschillende zuster gemeenschappen roepen op om deze uitdaging niet uit de weg te gaan: **beseffen dat de weg naar een leven als christen dwars doorheen onze scholen loopt, en daaraan willen meebouwen** – als leraar, als administratief medewerker, als lid van de onderhoudsequipe, als directie.

Ingaan op deze uitdaging betekent jonge mensen tot het inzicht brengen van de volle waarde van de mens als beeld van God, maar vooral hen dit ideaal voor-leven in woord en handelen.

De Zusters van het Provinciaal Bestuur
Mei 2002.

*“Gij moet uw uiterste best doen voor de school,
en dat de kinderen wel worden geleerd
en onderweesen in de christelyke leeringe
tot winst der sielen van de kinderen.”*

Uit het geestelijk testament van Theresia Vermeylen,
Stichteres van de *Zusters van Berlaar*
(Eerste helft 19de eeuw)

Uit de Constituties ...

Het is goed dat wij leren kennen hoe de eenvoudige levenswijsheid van Theresia Vermeylen in de Constituties van 1980 een frisse en aangepaste verwoording kreeg. Ziehier de passage tot de zusters die actief zijn in het onderwijs:

*Gij zuster, die dienend aanwezig zijt
in onderwijs en opvoeding,
weet dat gij er nodig zijt,
en dat gij vele mogelijkheden in u draagt
om de jonge mens te helpen
in de verdere ontplooiing
van heel zijn persoon
en in zijn vorming tot volwaardig lid
van de mensengemeenschap.*

*Houd veel van de jongeren
die u worden toevertrouwd.
Tracht in de school een sfeer te scheppen
die getuigt van de evangelische geest
van vrijheid en liefde.
Richt de jonge mensen
die door het doopsel aan God zijn toegewijd,
op de persoon van de bevrijdende
en heiligende Christus.
Wat ook uw taak is,
leg er heel uw hart en heel uw wezen in:
wat gij de jongeren ook bijbrengt als leerinhoud,
als elementen van karaktervorming,
gij geeft tezelfdertijd uw persoonlijkheid door.
Uw geloof en uw gegevenheid
zijn voor hen een uitnodigend teken
om ook op hun beurt apostolisch dienstbaar te zijn.*

Welke functie gij ook bekleedt,

*draag het uwe ertoe bij om van de school
een echte mensengemeenschap te maken;
tracht liefdevol en eensgezind samen te werken
met al degenen
die bij het opvoedingswerk betrokken zijn.
Tracht te midden van collega's, ouders en leerlingen,
dienend voor te gaan,
te getuigen van Jezus' zorgende liefde
voor de jonge mensen.*

*Geef bijzondere aandacht
aan de kinderen die arm zijn,
arm op stoffelijk gebied en meer nog,
arm aan genegenheid,
kinderen die geen echte thuis meer hebben,
kleinen wier leven reeds vroeg
door het lijden wordt getekend.
Voor hen moet gij
het **'hart van God' op aarde zijn**
en hen de warmte van het 'thuis-zijn' laten ervaren.*

*Uw hartelijke, persoonlijke contacten
met leerlingen, oud-leerlingen,
en soms ook met hun eigen leefmilieu,
zijn voor hen een lichtpunt en een steun
in de moeilijkheden van het leven.*

*Wees ruim van hart en denken,
beperk uw apostolaat niet tot uw eigen instelling.
Betracht een collegiale samenwerking met andere scholen
en instanties op parochiaal, decanaal en diocesaan vlak.*

1. SITUERING

De Congregatie van de Zusters van het Heilig Hart van Maria werd officieel opgericht op 14 maart 1845 en had o.m. als doel op een christelijk geïnspireerde wijze onderwijs en opvoeding te verschaffen aan kinderen en jonge mensen.

Zo werden op vele plaatsen in het Vlaamse land – en meer bepaald in de bisdommen Antwerpen, Hasselt en Mechelen-Brussel scholen opgericht door de zusters. In 1990 waren de zusters op de een of andere manier betrokken bij de werking van 37 scholen, thans bij 8 basisscholen en 5 instituten voor secundair onderwijs.

Toch blijft, ook in een tijd waarin nog weinig religieuzen actief zijn als leerkracht, het onderwijs een belangrijk apostolaatsterrein van de Congregatie. In vele aspecten blijft de verbondenheid met de scholen groot:

- zusters van de plaatselijke gemeenschap waar de school gevestigd is, verrichten veel dienstwerk door hun aanwezigheid en gratis hulp;
- in de schoolbesturen zijn zusters en leken gezamenlijk actief bij de leiding en ondersteuning van de scholen;
- het Economaat helpt de scholen met veel logistieke steun inzake verbouwingen, verzekeringen en contracten allerhande;
- het Algemeen Kapittel van 1996 koos voor een onderwijscoördinator die, in opdracht van de Congregatie, de scholen van nabij volgt. Op deze wijze blijft de verbondenheid tussen Congregatie en scholen wezenlijk sterk verankerd.

De Congregatie koos daarbij enerzijds voor een centrale logistieke ondersteuning via het Economaat, de onderwijscoördinator en de diensten van het Provinciaal Bestuur, en anderzijds voor plaatselijke VZW-inrichtende machten om het draagvlak van de school binnen de plaatselijke gemeenschap voldoende volume te geven. Op al deze elementen wordt later teruggekomen (zie: *“De mens binnen het schoolgebeuren”*, p. ... e.v.).

Wie zich in de wording van de Congregatie en het onderwijsgebeuren wil verdiepen, verwijzen we naar het gedenkboek *“150 jaar zusters van het Heilig Hart van Maria van Berlaar”* – zie de gegevens bij de bronvermelding.

2. SITUERING IN DEZE TIJD

Kinderen en jongeren onderwijzen en opvoeden in het begin van het 3de millennium, is geen eenvoudige doch belangrijke opdracht. Talrijk en overbekend zijn de analyses van ons tijds kader: wij leven in een postmoderne samenleving, het individualisme viert hoogtij, in het rijke Westen blijven we in schril contrast staan tot het verarmd en ondervoed Zuiden. Van solidariteit is nauwelijks sprake. Allerlei splintergroepen verhogen het gevaar in de samenleving. Oude waarden als huwelijk, gezin, roeping en naastenliefde staan op de helling of worden zonder meer onderuit gehaald. Milieucatastrofes hangen ons dreigend boven het hoofd. Is de jonge mens zoekend, dan vindt hij zijn antwoord liefst dadelijk met een klik op de knop: via *internet* krijgt hij de hele wereld op zijn scherm. De economie dient slaafs deze wetten van “globalisering” te volgen.

Godsdienst en godsgeloof is al lang geen evidentie meer: pluralisme is het toverwoord van de tijd aan het worden, de grote stromen migranten brengen andere godsdiensten in de westerse wereld. Niet de pluriformiteit als dusdanig is daarbij een probleem, wel is het zo dat een opgedrongen pluralisme de eigenheid zou ondergraven.

Tegenover het sterke individualisme en verlangen naar het materiële zijn christenen in de tegenstroom terechtgekomen. Dit is allicht geen slechte zaak, want ... is daar niet hun oorspronkelijke plaats...?

Maar, het opvoedingswerk is hierdoor uiteraard niet makkelijker geworden en zal in het teken van de **dialogoog** moeten staan. Opvoeden zou hoe langer hoe meer moeten betekenen: **leren dialogeren met de ons omringende werkelijkheid: de natuur, de cultuur, de andere wereldgodsdiensten, het heden, het verleden, de gerichtheid op de toekomst.** Het kan niet anders of onze scholen vormen een weerspiegeling van de multireligieuze en multiculturele samenleving waarin wij leven. Het is daarom meer dan ooit nodig een eigen gelaat te tonen. De identiteit van een basisschool kan o.m. geïllustreerd worden door:

- de visie op het kind alsook de doelen en inhouden die men vanuit die visie vooropstelt;
- de werkvormen die men op school hanteert;
- de bestaande samenwerkingsverbanden;
- de inbedding van de school in de plaatselijke gemeenschap;
- het algemeen klimaat van de school.

Het is precies de evangelisch geïnspireerde visie op mens en wereld die eenheid brengt in de grote verscheidenheid die zich vandaag aandient.

De laatste decennia van de 20ste eeuw hebben ingrijpende wijzigingen aangebracht in de hele organisatie van het basisonderwijs: werkstations en lestijdenpakket kwamen in voege. In 1991 verscheen het personeelsstatuut – reffectatiecommissies inclusief -, de pedagogische begeleidingsdienst werd opgestart en de inspectiedienst werd hervormd (controle via schooldoorlichting). Participatie werd een opdracht voor elk schoolbestuur en elke directeur.

Gemengd onderwijs gaf aanleiding tot het ontstaan van fusiescholen.

In 1997 vormde het Decreet Basisonderwijs hét raamwerk voor de eerstvolgende jaren. Denken we maar aan schoolreglement, schoolwerkplan, eindtermen en ontwikkelingsdoelen, getuigschriften, functieomschrijving en arbeidsreglement.

Maar ook de 21ste eeuw brengt vele nieuwigheden: CLB vervangt PMS en MST, ICT-apparatuur en weldra –coördinatoren, belangrijke wijzigingen in de uitstapregeling, de uitbreiding van de administratieve omkadering, samenwerking tussen scholen.

En we vernoemen nog kort: vervangingspool, de implementatie van de wet op het welzijn (preventieadviseurs), anderstalige nieuwkomers en het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK).

Doorheen deze doolhof wil de Basisschool bovenal zichzelf blijven en leerling-nabij onderwijs verstrekken.

3. ALGEMENE DOELSTELLINGEN

Als fundamentele doelstelling van de Basisschool kunnen we stellen dat ‘opvoeding’ de harmonische ontplooiing beoogt van de totale persoonlijkheid, door het aanbrenge van kennis, vaardigheden, inzicht en attitudes, m.a.w. zij is **een geordend en samenhangend geheel van cognitieve, dynamisch-affectieve en psychomotorische elementen die hoofd, hart en handen doordringen.**

Daarom willen wij elk kind initiëren in een gevarieerd aanbod van leerinhouden, vaardigheden, attitudes en waarden die gespreid worden over de verschillende opvoedingsdomeinen.

De katholieke Basisschool wil zorg dragen voor intermenselijke relaties, onderwijskundige aanpak, het aanbrenge van basistechnieken, verantwoordelijkheidsbesef en zin voor de heilsboodschap.

Bij het zich oriënteren in de omringende werkelijkheid zullen wij erop bedacht zijn kinderen op te voeden tot weerbare vrijheid, zelfstandigheid en vorming van het eigen geweten.

Voor allen die betrokken zijn bij de school bestaat de opdracht erin om in oprechte collegialiteit en gezamenlijke verantwoordelijkheid een eigentijdse opvoedingsgemeenschap uit te bouwen waar elk kind, in een bevrijdend klimaat, zich totaal kan ontplooien volgens eigen mogelijkheden.

Coherentie tussen de belangrijkste doelstellingen van de opvoeding en de concrete levenshouding van de opvoeder is daarbij wel een noodzakelijke voorwaarde.

Doorheen dit alles willen wij de jongeren laten ervaren dat de vraag naar zinvolheid van het leven een gelukkigmakend antwoord kan krijgen in de Blijde Boodschap van Christus, nl. dat ieder mens de opdracht heeft om lief te hebben en dat ieder mensenleven in liefde geborgen is in Gods mysterie.

4. PERSPECTIEVEN – AANDACHTSPUNTEN – OPDRACHTEN

Wij willen ernaar streven onze leerlingen te begeleiden naar een zo ruim mogelijke zelfontplooiing en een evenwichtige menselijke groei.

Het volgende hebben wij daarbij voor ogen:

A. Kwalitatief hoogstaande leerprocessen

- ◆ De kinderen informatie laten verwerven, bevragen, verwerken.
- ◆ Intellectuele vaardigheden ontwikkelen.

- ◆ Gebruik maken van eigentijdse leerprocessen, werkvormen en technieken; waar nodig en mogelijk het gebruik van differentiatie aanwenden en het zelfstandig werk bevorderen.
- ◆ Verantwoord gebruik van ICT (*Informatie- en communicatietechnologie*) in het lesgebeuren aanmoedigen.
- ◆ Vakoverschrijdend leren denken en werken met speciale aandacht voor historische achtergronden.
- ◆ Kinderen leren omgaan met kunst en cultuur in al zijn vormen, bevorderen van muzische vaardigheden, stimuleren tot creativiteit.
- ◆ Kinderen gevoelig maken voor en stimuleren tot bewegingsopvoeding en sport.
- ◆ Leren waarderen van de enorme mogelijkheden van de techniek en een positief-kritische kijk aanleren op gebruik en grenzen van diezelfde techniek.
- ◆ Helpen zoeken en begeleiden voor een goede studiemethode.

B. Evenwichtige gevoelsontwikkeling en besef van waarden

- ◆ Bewondering en verwondering een plaats geven in de dingen van elke dag.
- ◆ Neiging tot grijpen en overheersen, helpen ombuigen tot openstaan voor en samen zoeken naar...
- ◆ Eerbied opbrengen voor elk kind zonder onderscheid, met een bijzondere zorg voor kansarme of leerbedreigde kinderen.
- ◆ Wegen openen tot persoonlijke inzet en engagement.
- ◆ Relatiebekwaamheid bevorderen door groeiend inzicht in het menselijk handelen en bewuste aandacht voor de verwachting van de andere.
- ◆ Mondiale vorming beogen, openheid en verdraagzaamheid voor het anders zijn.

C. Waardenopvoeding

- ◆ Aandacht voor eenvoud, oprechtheid in omgang en optreden.
- ◆ Aansporen tot hartelijkheid voor iedereen.
- ◆ Actief ingrijpen om pestgedrag te voorkomen.
- ◆ Zin van samenwerking, orde en respect aanleren.
- ◆ Kansen bieden tot dienstbaarheid en gratuite beschikbaarheid.
- ◆ Bevorderen van liefdevolle samenwerking, waardering voor elkaar en voor elkaars werk.

D. Gelovige opvoeding

Eerst een tijds kader om onze ideeën te plaatsen...

De Vlaamse regering die in 1999 aantrad, stelde in één adem de vrijheid van onderwijs in vraag, het vak godsdienst in het vrij onderwijs, de samenstelling van de

schoolbesturen en de rol van de koepels. Het woord “pluralisme” werd daarbij ongenueanceerd opgeworpen en “netvervaging” werd het zaligmakend adagium. En ook al was dit in eerste instantie een pijnlijke confrontatie, het heeft de geesten aan het denken gezet over de precieze bestaansredenen en opdracht van het katholiek geïnspireerd onderwijs aan de morgenstond van een nieuw millennium.

Voor ons staat pluralisme niet gelijk met het aanbieden van zedenleer. Wel focussen we op het nieuwe leerplan godsdienst dat vanaf schooljaar 2004 – 2005 geïmplementeerd wordt en op de visietekst “*Het vak godsdienst in de scholen in Vlaanderen*” van 1996.

We vertrekken m.a.w. van de uitnodiging om de religieuze verscheidenheid van onze blauwe planeet als een unieke rijkdom, als vele vensters op de wereld, als vele wegen naar waarheid te laten zijn.

Wij menen dat wij op deze wijze voorbereiden op een samenleving die pluralistisch is, niet neutraal of grijs.

Bovendien staan wij in de wereld van vandaag als erfgenamen van de rijke christelijke West-Europese beschaving, die onze continenten boetseerde tot wat zich vandaag aandient. Wij blijven er dan ook consequent voor kiezen enkel rooms-katholieke godsdienst aan te bieden. Vanuit die invalshoek zullen wij, in open communicatie, de zingevingsvragen van alle leerlingen in openheid en met respect bespreken. De figuur van Jezus Christus en het Evangelie blijven daarbij de toetssteen. Een kleurenboog in multi-koloriet is het gedroomde gevolg: geen grijstinten maar echte kleuren die aan schoonheid winnen naast en tussen de andere.

Als wij vanuit deze verscheidenheid van menselijke ervaringen kinderen hebben laten aanvoelen wat eigenlijk niet te vatten is, leveren wij een onschatbare bijdrage aan hun eigen spirituele ontplooiing en aan de humanisering van de samenleving.

Uitgaande van deze ideeën, nodigen wij alle participanten dan ook uit om mee te werken aan het project van menswording dat in dit opvoedingsproject besloten ligt.

Concreet betekent dit:

- ◆ De gelovige grondhouding integreren in het geheel van de opvoeding.
- ◆ In levensechte godsdienstlessen de Blijde Boodschap verkondigen vanuit de Bijbel.
- ◆ Christelijke waarden als belangeloze liefde, geweldloosheid, onthechting, spirituele gelijkheid van alle mensen, de opdracht van en de kans op verzoening, in heel het schoolleven nastreven en beleven.
- ◆ Zin voor het mysterie geleidelijk aan bijbrengen; de scharniermomenten van eerste communie en vormsel bieden daartoe vele kansen.
- ◆ Respect (leren) opbrengen voor kinderen met een andere geloofsovertuiging.
- ◆ Gevoelig maken voor de dieptedimensie in dingen en mensen.
- ◆ Actieve samenwerking met en betrokkenheid op de plaatselijke parochie stimuleren.
- ◆ Inbouwen van vieringen, gebeds- en stiltemomenten om “samen voor God te staan” en het geloofsleven eigentijds te vertalen.

- ◆ Een kerngroep van pastoraal geëngageerden binnen de school stimuleren.
- ◆ De getuigeniskracht van het 'voorleven' centraal stellen.

5. WERKSTIJL BINNEN HET OPVOEDINGSGEBEUREN

- Gezamenlijke inzet voor een open en hartelijk schoolklimaat.
- Onderlinge relaties gedragen door bevestiging, verbondenheid en eenvoud.
- Bijzondere aandacht voor de zwakkeren op de verschillende vlakken van het menselijk bestaan.
- Grote bereidheid tot gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid in onderling overleg.

6. DE MENS BINNEN HET SCHOOLGEBEUREN...

De verwezenlijking van de vele opdrachten geschetst in de vorige paragrafen, ligt in de handen van vele mensen.

We overlopen de verschillende participanten:

6.1. Het schoolbestuur

Het schoolbestuur is de eigenlijke organisator van het onderwijs. Het is verantwoordelijk voor het beleid en de beleidsvorming en schept de noodzakelijke voorwaarden voor een goed verloop van het onderwijs.

- De huidige schoolbesturen bestaan uit zusters en leken die samen de school leiden en begeleiden: samen met de onderwijscoördinator zorgen de zusters voor de noodzakelijke band met de Congregatie. De niet-religieuze medewerkers verzekeren een voldoende draagvlak van de school in de plaatselijke gemeenschap.
- De leden worden niet enkel gekozen op basis van bekwaamheid, maar evenzeer op basis van christelijk geïnspireerd engagement.
- Het schoolbestuur bepaalt en verwoordt de grondbeleidslijnen; zij is hierbij steeds in directe voeling met de directies, met wie zij veelvuldig contacten legt.
- Bij aanwerving van personeelsleden houdt zij rekening met de wettelijke verplichtingen en met het opvoedingsproject van de school.

- Bij aanpassings- en verbouwwerken staan schoolbestuur en directie in hechte verbinding met het Provinciaal Bestuur van de Congregatie om een zo coherent mogelijk beleid op dit vlak te kunnen voeren.

6.2. De directie

- De belangrijkste taken van de directie zijn: **bezielen, inspireren, motiveren en coördineren.**
- De directie delegeert het administratief en materieel werk aan de administratief medewerker, maar behoudt de supervisie.
- Ook bij delegatie van taken naar een beleidsondersteuner of een leerkracht met gedeeltelijke vrijstelling (b.v. voor ICT of andere taken), behoudt de directie de supervisie over het geheel.
- Binnen de grote verantwoordelijkheid van het beheer van financiën zal de directie steeds oordeelkundig omspringen met de beschikbare middelen en hierover in nauw contact staan met de raad van bestuur. In de aanschaf van (duurzame) materialen allerhande zal men oog hebben voor degelijkheid, schoonheid én bescheidenheid tegelijk.
- De directie besteedt veel aandacht aan contacten met leerlingen, leraars en ouders, kortom aan een ruime inspraak- en overlegcultuur. Met name verwijzen we hier naar: *Participatieraad*, *Lokaal Overlegcomité*, *Oudercomité* en alle officiële en informele raden.
- Waar mogelijk is de directie ook daadwerkelijk aanwezig te midden kinderen en ouders, met name is dit rechtstreeks contact zeer belangrijk bij het begin van de lesdag.
- De directie waakt erover dat afspraken worden nagekomen en eenieder het nodige respect opbrengt voor het werk en de persoon van de ander.
- Zij begeleidt nieuwe leerkrachten.
- Zij voert een efficiënt communicatiebeleid.
- Zij grijpt zelf kansen tot bijscholing aan en stimuleert ertoe.

Kortom: **de directie is de spilfiguur van het hele schoolgebeuren!**

6.3. Het leerkrachtenteam

- Van iedere leerkracht wordt verondersteld dat hij/zij inzichtelijk, didactisch en pedagogisch onderlegd is en op een creatieve wijze de kinderen onderwijst en begeleidt.
- Bovendien wordt verwacht dat de leerkracht een ‘opvoeder’ is die op een verantwoorde en aangepaste wijze meewerkt aan de totale menselijke ontplooiing van elk kind.
- Om bij te blijven in deze snel evoluerende wereld, zullen leerkrachten zich regelmatig bijscholen en zo de eigen inzichten verdiepen. Doorgedreven

navorming op het vlak van ICT (informatie- en communicatietechnologie) is voor elke hedendaagse leerkracht een must.

- Uiterst belangrijk is ook de wil tot samenwerken met de andere leden van de school, inzonderheid met de collega van een duobaan of een parallelklas, met de taakleerkracht, zorgcoördinator of beleidsondersteuner.
- Ook contact met de ouders willen we stimuleren: zowel in infovergaderingen als bij bespreking van resultaten en vorderingen van het kind.
- Vanuit het eigen zoekend geloven wordt iedereen uitgenodigd om op een loyale wijze mee te werken aan het christelijk opvoedingsproject van de school.
- Eventueel in samenwerking met gespecialiseerde diensten zullen leerkrachten extra aandacht en zorgen schenken aan leerlingen met leerproblemen, zowel omwille van kansarmoede als omwille van een bepaald leer- en/of gedragsprobleem.
- Leerkrachten worden uitgenodigd niet alleen oog te hebben voor de leerresultaten, maar ook voor attitudes en sociale vaardigheden. Een tactvolle appreciatie of rapportering bekomt hier zoveel meer resultaat dan afkeuring.
- Vanuit het opvoedingsproject opteren wij ervoor dat godsdienst geen vak apart is met een bijzondere leermeester, doch geïntegreerd wordt in het hele leer- en leefgebeuren.
- In heel het didactisch en pedagogisch proces speelt het **voorleven** een uiterst belangrijke rol.

6.4. De leerlingen

De doelgroep van heel het onderwijs- en opvoedingsgebeuren zijn de leerlingen. Het is hun voorrecht 'jong' te zijn en te mogen 'groeien'.

Van hen wordt verwacht dat ze:

- zich inspannen voor de studie en positief en creatief meewerken.
- Zich houden aan de algemene afspraken binnen het schoolgebeuren.
- Zich verdraagzaam en begripvol gedragen ten opzichte van alle medeleerlingen.
- Eerbied opbrengen voor elkaars eigenheid en respect voor de dingen die tot de gemeenschap behoren.
- Uit zorg voor kansarmen zullen jongeren ook regelmatig geappelleerd worden tot persoonlijke inzet en solidariteit.

6.5. De ouders

Ook in een multireligieuze en multiculturele samenleving wil dit opvoedingsproject allereerst beantwoorden aan de terechte verwachtingen van christelijke ouders.

Ouders die het schoolreglement hebben ondertekend, verklaren zich niet alleen akkoord met de afspraken en reglementaire bepalingen, maar bovendien met de evangelische inspiratie die bepalend is voor de werking, de geest en de sfeer van de school. Vruchtbare samenwerking steunt op een open en eerlijke dialoog tussen ouders en school.

- Ouders dienen betrokken te worden bij het leer- en opvoedingsproces van hun kinderen; vorderingen en resultaten worden met hen besproken. Ook het CLB (*Centrum voor leerlingenbegeleiding*) kan een belangrijke partner zijn in dit gebeuren.
- Zij mogen aanspraak maken op duidelijke informatie i.v.m. het schoolgebeuren (cf. schoolreglement en –brochure, info-avonden, oudercontacten ...).
- Bovendien kunnen zij met hun vragen en problemen steeds terecht bij directie en leerkrachten.
- Ouders zijn vertegenwoordigd in *Participatieraad* en Oudercomité: ook via deze kanalen worden zij uitgenodigd mee te werken aan de realisatie van het opvoedingsproject.

6.6. Vrijwilligers

De werking van de school wordt aangevuld dankzij de helpende handen van velen: de inzet van deze vrijwillige medewerkers wordt ten zeerste gewaardeerd.

Nog enkele aandachtspunten die het personeel aanbelangen...

6.7. PERSONEELSBELEID in onze scholen ...: enkele verwachtingen

Niet de naam van de school maar de aanwezigheid van echte christenen maakt de scholen christelijk. Al lang is niet meer het aantal christenen van doorslaggevende betekenis, wel hun kwaliteit.

Is er zoiets als een christelijk geïnspireerd personeelsbeleid? Zie hier enkele kanttekeningen...

- Van de schoolbesturen en de directieleden mag zonder meer verwacht worden dat zij openlijk de christelijke grondhouding in de school vooropstellen en bevorderen.
- Directie en medewerkers hebben nood aan wederzijds respect en een loyale houding tegenover elkaar.
- Hopelijk geven veel medewerkers in onze scholen het christelijk ideaal mee gestalte. Van alle medewerkers wordt op zijn minst respect voor de christelijke identiteit verwacht.
- In vacatures en sollicitatiegesprekken moeten specifieke klemtonen gelegd worden:

- voor alle medewerkers geldt: actieve medewerking aan de verwezenlijking van het opvoedingsproject, met respect voor de christelijke identiteit van de school;
 - voor de leidinggevende functies mag het delen en beleven van de christelijke inspiratie een vereiste genoemd worden.
- Het is uiteraard belangrijk en niet meer dan correct dat schoolbesturen en directies bij vacatures de verwachtingen ook duidelijk omschrijven. Dit opvoedingsproject kan daarbij een hulp zijn: het legt immers de band met de stichtende congregatie.

6.8. Mandaat rooms-katholieke godsdienst

In het katholiek basisonderwijs in Vlaanderen – zowel in kleuter- als lager onderwijs – verzorgt in principe de klastitularis de godsdienstmomenten en -lessen voor zijn/haar klasgroep. Vanuit de *Congregatie* wordt deze optie ten volle onderschreven. Dit heeft immers als belangrijk voordeel dat godsdienst geïntegreerd kan worden in het geheel van opvoeding en onderwijs. In deze opdracht is de klastitularis een medewerker van de bisschop: deze geeft aan elke leerkracht die zich hiertoe wil engageren een mandaat. De bisschop vraagt daarbij aan iedereen die instaat voor het geven van godsdienst dat hij/zij aan de volgende voorwaarden voldoet:

- *christelijk gedoopt zijn.*
- *De boodschap van het Evangelie en van de Kerk verkondigen.*
- *Zich inzetten om die boodschap zo goed mogelijk voor te leven.*
- *De nodige inhoudelijke en pedagogische bekwaamheid verworven hebben.*
- *Persoonlijk de aanvraag doen voor het bekomen van een mandaat.*
- *Een engagementsverklaring ondertekenen.*
- *Gunstig advies krijgen van de inspecteur-adviseur RK godsdienst.*

Het mandaat om godsdienst te geven is dus een officiële opdracht, een zending vanwege de bisschop. Hij drukt hierin tevens het vertrouwen uit dat hij stelt in zijn medewerker.

Wij spreken de wens uit dat elke leerkracht hieraan van harte wil meewerken. Ondersteuning vanwege de inspecteur-adviseur RK godsdienst is steeds mogelijk. Het ontwikkelen van een eigen spiritualiteit blijft daarbij belangrijk, naast de plaats die godsdienst krijgt in het geheel van het schoolteam.

7. VAN OPVOEDINGSPROJECT NAAR SCHOOLWERKPLAN ...

De ideeën en verwachtingen in dit opvoedingsproject verwoord zijn uiteraard onvolledig als visie en geen statisch maar een dynamisch gegeven.

Maar elke school kan ermee aan de slag:

- Deze tekst is ongetwijfeld een bron van inspiratie voor alle leden van schoolbesturen en directies: het vormt **de rode draad in de gezamenlijke missie** die vanuit de Zusters van Berlaar vertrouwd wordt overgedragen op al hun medewerkers!
- Deze tekst vormt de basis om, samen met de gegevens van de eigen school, een **eigen schoolwerkplan op te bouwen** in concrete haalbare projecten, die op vastgestelde tijden evalueerbaar zijn.
- Deze tekst kan mee inspirerend zijn voor de eigen **leefregel of schoolreglement** dat aan de realiteit van dagelijks leren en leven een duidelijke gestalte geeft.

ADRESSEN en INFORMATIE

1. ONDERSTEUNENDE DIENSTEN

Provinciaal Bestuur van de Zusters van Berlaar
Markt 13 – 2590 BERLAAR
Tel. 03 – 482.17.80 en Fax 03 – 482.44.47

Economaat van de Zusters van Berlaar
Markt 13 – 2590 BERLAAR
Tel. 03 – 482.17.80 en Fax 03 – 482.44.47
kempen@zusters-berlaar.be
vandezande@zusters-berlaar.be

Onderwijscoördinatie van de Zusters van Berlaar
Markt 13 – 2590 BERLAAR
Tel. 03 – 482.17.80 en Fax 03 - 482.44.47
van.deuren@zusters-berlaar.be

2. PUBLICATIE NIEUWSBRIEF

De onderwijscoördinatie geeft tweemaal per jaar een *Nieuwsbrief* uit met een addendum *Boekbesprekingen*. De *Nieuwsbrief* wordt verspreid bij alle leden van schoolbesturen, directies en zusters. Voor wat betreft de *Boekbesprekingen* wordt aan de directies gevraagd deze ook ter beschikking te leggen voor het personeel.

3. ADRESSEN

Vrije Basisschool 'Sancta Maria'

Kardinaal Mercierstraat 10 – 3200 AARSCHOT

Tel. 016 - 56.74.92 en Fax 016 – 57.22.02

directie@sancta-maria-aarschot.be

www.sancta-maria-aarschot.be

Vrije Basisschool 'Maria Middelaes'

Bergstraatje 10 – 2580 BEERZEL

Tel. en Fax 015 – 75.74.67

basisbeerzel@skynet.be

www.basisschoolbeerzel.be

Vrije Basisschool 'Heilig Hart van Maria'

Pastorijstraat 3 – 2590 BERLAAR

Tel. 03 – 482.41.93 en Fax 03 – 464.27.76

vbs.berlaar@yucom.be

www.education.skynet.be/vrijebasisschoolberlaar

Vrije Basisschool

Schoolstraat 23 – 2222 ITEGEM

Tel. 015 – 24.68.04 en Fax 015 – 75.80.62

vbs.itegem@wanadoo.be

WWW.

Vrije Basisschool 'Klavertje Vier'

Engelselei 10 – 2950 KAPELLEN

Tel. en Fax 03 – 664.56.90

klavervier1@skynet.be

www.users.online.be/kla-4

Vrije Kleuterschool

Sint-Jozefstraat 12 – 2222 WIEKEVORST

Tel. en Fax 014 – 26.07.98

chris.van.houdt@yucom.be

Vrije Lagere School 'Sint-Jan'

Paradijzen 16 - 2222 WIEKEVORST

Tel. en Fax 014 – 26.09.83

sintjanschool@yucom.be

www.sintjanschool.yucom.be

De Congregatie heeft een vertegenwoordiging in het Plaatselijk Bestuurscomité van:

Vrije Kleuterschool 'Mariaberg'

Grensstraat 14 – 2910 ESSEN

Tel. 03 – 667.37.23 en Fax 03 – 667.77.97

kleuterschool@mariaberg.be

www.mariaberg.be

Vrije Lagere School 'Mariaberg'
Kloosterstraat 76 – 2910 ESSEN
Tel. 03 – 667.37.23 en Fax 03 – 667.77.97
mariaberg@mariaberg.be
www.mariaberg.be

MOGE DIT OPVOEDINGSPROJECT VOOR VELEN
EEN HULPMIDDEL ZIJN
OM TE LEVEN EN TE GROEIEN ALS HOOPVOLLE MENSEN!

Berlaar, mei 2003

BIBLIOGRAFIE

Constituties – Zusters van het Heilig Hart van Maria
Uitgave 1980.

Christelijke identiteit: een kwestie van waarden?
Ignace Verhack en Jacques Claes – *Cahiers “voor een dynamische schoolpastoraal - 10”* – Brussel, Licap 1999.

De wereld van Thomas en Elke – Een zoektocht naar de christelijke identiteit
Marcel Verhelst, Averbode, 1999.

Fundamenten van het onderwijs – Een filosofisch, theologisch en pedagogisch perspectief op het katholiek onderwijs
Sylvain De Bleeckere (red.) – Brussel, Licap 1993.

Godsdienst en catechese, themanummer van ***Catechetische informatie***,
Mechelen, jaargang 28, nr. 3, 2000.

Godsdienst op school in de branding

Herman Lombaerts en Bert Roebben – *“Cahiers voor didactiek – 7”*
Deurne, Wolters 2000.

***“Het vak rooms-katholieke godsdienst in de scholen in Vlaanderen” –
Visietekst van de commissie in opdracht van de bisschoppen, 1996.***

In dialoog met Don Bosco – Een opvoedingsproject
Salesianen van Don Bosco, Brussel, 2001.

***In eenvoud en dienstbaarheid. 1845 – 1995 : 150 jaar Zusters van het Heilig
Hart van Maria van Berlaar***

Yves Segers e.a. – Berlaar en Leuven (KADOC) 1995.

Mandaat RK godsdienst in het Basisonderwijs

Mededeling van de godsdienstinspectie van het Bisdom Antwerpen, augustus
2000.

***“Hart van God op aarde zijn” - Opvoedingsproject voor de secundaire
scholen van de Zusters van het Heilig Hart van Maria van Berlaar***
Berlaar, 2001.

***“Opdat kinderen mogen leven en wel in overvloed” – Het nieuwe leerplan
godsdienst voor de Lagere school – in: Collationes, Vlaams tijdschrift voor
Theologie en Pastoraal, jaargang 30, 2000, pp. 69 - 90***

***Opvoedingsproject voor de Basisscholen van de Zusters van het H. Hart
van Maria – Berlaar***

uitgave 1992

INHOUDSTAFEL

INLEIDING : vanwege de Zusters van het *Provinciaal Bestuur*

UIT DE CONSTITUTIES

1. SITUERING

2. SITUERING IN DEZE TIJD

3. ALGEMENE DOELSTELLINGEN

4. PERSPECTIEVEN – AANDACHTSPUNTEN - OPDRACHTEN

- kwalitatief hoogstaande leerprocessen
- evenwichtige gevoelsontwikkeling
- waardenopvoeding
- gelovige opvoeding

5. WERKSTIJL BINNEN HET OPVOEDINGSGEBEUREN

6. DE MENS BINNEN HET SCHOOLGEBEUREN

- Schoolbestuur
- Directie
- Leerkrachtenteam
- Leerlingen
- Ouders
- Vrijwilligers
- Personeelsbeleid: enkele verwachtingen
- Mandaat rooms-katholieke godsdienst

7. VAN OPVOEDINGSPROJECT NAAR SCHOOLWERKPLAN

ADRESSEN EN INFORMATIE

BIBLIOGRAFIE